1873. V. évfolyam. 123. szám. Szombat, október 4.

Előfizetési árak:
Helyben és postán küldve.
Egy évre 10 frt — kr. ½ évre 2 ft 50 kr.
Fél évre 5 „ — „ Egyes szám 10 „
Előfizetési pénz s minden közlemény: Főpiacz, Vecsey-ház földszint a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.
Előfizethetni helyben. Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. — Egyébként a postahivatalok utján.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A DEBRECZENI BALOLDALI PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj:
Óthasábos petitsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmü, mint szintén több izbeli hirdetések, alku szerint a legelcsébb árért.
Bélyegdij: minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilt-tér"-en megjelenő közlemény öthasábos sorra 15 kr.
Név- vagy bérmentetlenül bekildött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugy szintén kéziratok sem adatnak vissza.

A végvidéki apostolok.

*** Hallatlan, a miket kénytelen eltürni saját kebelén önfiaitól ez a hon, — mindnyájunknak édes anyja! A hány zugoly van itt, talán annyi helyen készitik a gyilkot, fenik a tört ennek élete ellen.

Isten csodája, hogy még áll hazánk!

Különösen a végvidéken, az együgyü, tudatlan nép közt van elhintve a maszlag, mely kiveri az ott lakó nép fejéből a józan gondolkodas utósó szikráját is.

Nem csoda aztán, ha itt Miletics egy kis királylyá nőtte ki magát.

Miletics vannak nehányan, a kik vállalkoztak a munkára, hogy a polgárositott végvidéken miletics párti képviselőket választatnak. Ez még eddig nem volna nagy dolog, mert hiszen minden becsületes embernek oda kell törekedni, hogy pártja többségre vergődjék. De nemzetellenes bün van azon módokban, a melyeket a végvidék e politikai apostolai céljuk kivitelére felhasználnak. Ők forradalomra izgatnak a magyarok ellen, a magyarok hazájában, midőn magyar kormány kezében van a hatalom! És teszik ez izgatást a császár nevének köpenye alatt!

Szemtanu irja: hogy Pancsován az „isten szolgája" igy beszélt a népnek: „a császárt és szerb népet kell ismét (mint 48-ban) védelmezni a vad magyarok ellen; a magyarok rászedték a császárt s csalárd módon kicsikarták tőle a végvidéket; de ha a császár meg fogja tudni, mint szedetett rá s hogy a hü granicsároknak csak a császár kell s a magyarokkal semmi közösséget nem kivánnak: akkor ismét pártul fogja a határőröket s eltiltja a magyarokat magától. Azért hát eljöjjetek a gyülésbe, hogy tanácskozzunk arról, mikép büntessük meg a császár és a szerbség árulóit; mert aki, mint a mi vén pópánk, a magyarokkal tart, az elárulta a császárt és a szerbséget s azt a szerbeknek botokkal és vasvillával kell, mint egy kutyát magok közül kiverniök. Mutassátok meg a magyaroknak, hogy még mindig az 1848—49-ki granicsárok vagytok, a kik mindenkor s most is készek régi igazságukat a magyarok képére irni."

Nem lázad-é fel az ember vére, midőn ily hangok ütik meg fülét azok szájából, a kik hálával tartoznának lovagias fajunknak?

Nincs-e itt megsértve a legmélyebben az a hon, melynek e nép kebelén táplálkozik?

Nem a legborzasztóbb sértés-e ez a fejedelem személye ellen, a kit a „császár" név alatt korteszeközül felhasználnak?

És Budavárában erre szemet hunynak!

Miletics, a főapostol, még mindig a „honatyák" közt foglal helyet.

A mi bölcs kormányunk irtó hadjáratot inditott egykor a demokrata körök ellen, melyet pedig a honért lángoló magyar faj akart létesiteni. A jelenlegi belügyminiszter nem engedélyezte a magyar szövetség létesitését, — de azt megengedi a kormány, hogy a szerbek az — osztrák császár nevében izgassanak a magyar király birodalma ellen!

Nagyobb erélyt kivánna a haza érdeke a magyar kormány részéről. Avagy nem volna már mód megfékezni e vad csordát, ez oktalan népet?

Böszörményi Lászlónak nem volt ily vétke, s mégis a börtön büzhödt levegője emészté fel drága életét. És Miletics, s a többi apostol nyugodtan müködik, hogy megalapitsa a szerb királyságot a magyar királyságban!

Kormányunknak össze kellene szedetni az ily adatokat, s a kik a honárulás bünében vétkeseknek találtatnának, azok hadd lakoljanak érdemök szerint, akár magyarok, akár nem.

Az elnézés bátoritásul szolgál nekik, s mintegy szentesitni látszik garázdaságaik jogosultságát.

Le kell álczázni az ily hamis prófétákat, a kik ily gyalázatos uton akarnak egy népet bolonddá, egy országot boldogtalanná tenni.

A haza minden előtt!

— **Az országgyülés** mielőbb összehivása ügyében Irányi és társai felszólalását már közölte a ház elnöke a kormányelnökkel, határozathozatal végett.

— **A büntető törvénykönyv** szövege már ki van nyomva s az indokolás e hó közepe táján sajtó alól kikerül. A munkát jobbról már dicsérik.

— **Királynénk** szerdán délután Palotán, Rákosan és Kőbányán át Gödöllőre érkezett. Már előleg mint a „Loc. Cor." irja, a budai királyi várkapitány utasittatott, hogy attól fogva a királyné és az udvartartás lakosztályait készen tartsa; a királyi vár téli lovardája szintén a király használatára elkészittetett. Mint Bécsből jelentik a királyné körülbelől két hetet fog Gödöllőn tölteni és ezen idő alatt a király is rövid látogatásra ide fog érkezni. Két hét mulva a királyné 8 napra Bécsbe menend, azután visszatér egyelőre Gödöllőre és egészen uj évig Magyarországon fog maradni. A királyi udvarnak téli itt tartózkodása alatt több magas vendége lesz, a többi között ide várják Károly Lajos főherczeget, a király fivérét, nejével. Az idei vadászatokra, különösen a rókavadászatokra az udvar részéről nagy előkészületek történnek. Jövő szerdán lesz az első hajtás. Gr. Esterházy Miklós falkanagy jelentése szerint déli 12 órakor a paskái malomnál fognak találkozni. Másodizben e hó 10-ikén vadásznak, azután pedig e hó 13-dik, 15. és 16-dik napjain. Zordabb időjárás beálltával a kis Mária Valéria főherczegnő kamarai személyzetével Gödöllőről Budapestre fog költözni mig az udvar késő őszig Gödöllőn maradna.

— **A miniszteriumtanács** elhatározta, hogy a központban a közigazgatás rendbehozásaig nem tölt be egy uj állomást sem. A Napló ismervén embereit, nem hiszi, hogy a kormány ezt meg tudná állani.

— **A szatmári püspök** Schlauch Lőrincz csütörtökön igtattatott be hivatalába. Ez alkalomból szabadelvü beszédet tartott. Azt mondja, hogy épen ugy szereti a hazát mint az egyházat, a papságot különösen a történelmi és kulturbölcsészeti tanulmányokra utalja.

— **Szentelt viz.** Gróf Paar a pápai államba (?) utazott el, mint Ausztria Magyaroság követe.

— **Külföldi rövid hirek.** Thiers, kinek pártja fölbomlását közelebb jeleztük, Neuschatel-ból Párisba visszatért. — Minghetti és Visconti Venosta Rómába érkeztek. — A belga bank diskontját 5½-re emelte. — A török sorsjegyek huzásánál (Konstantinápoly, okt. 1.) a főnyereményt az 1,506,891-ik szám nyerte el. — Amerikában a pénzválság, a kormány erélyes eljárása folytán szünőfélben van. — A hollandiak hadjárata Keletindiában szerencsés; közelebb nagy Edi-t szállták meg a szárazföldi csapatok, mig a vakmerő tengerészek kis Edi-t romboltak szét.

A kisdedek barátai.

Debreczen, okt. 4.

(*) Ma üléseztek városunkban a tiszavidéki kisdedóvók. Ugy lehet, kevesen vették őket észre. Mert hiszen zajtalanul jöttek, csendesen vonultak a belvárosi óvoda falai közé, s ott müködtek szerényen az emberiség javára.

Minden szülének legdrágább kincse a gyermek. Hogy ne volnának tehát kedvesek azok, a kik e féltett kincsek nevelésével foglalkoznak?! Hogy mellőshetnők el, hogy meg ne emlékezzünk azokról, a kik a gyermek első éveiben állanak őrt a mellett.

Legyenek üdvözölve általunk!

Széles e világon felköltetett már a közfigyelem a kisdedovedák ügye iránt. Nines valamire való város, vagy nagyobb község, hol ily intézet ne léteznék.

Debreczen város nem maradt el a kortól. Városunknak két ovodája van.

Az óvodavezetők teljes lélekkel azon vannak, hogy ez ügyet előbbre vigyék. E czélból gyültek össze itt most is, hogy eszméiket kicserélve, közöljék egymással tapasztalatsikat, melyeket az ügy körül észleltek s elfogadják azt, a mit jobbnak vélnek.

Ugyde e derék férfiak csak a szellemi téren müködhetnek. Az anyagi hozzájárulás azok dolga, a kik az óvodák fentartására vannak hivatva.

Az óvók e gyülése alkalmából nem mulaszthatjuk el, hogy rövid pillantást ne vessünk a debreczeni óvodaügyre.

Meg kell vallanunk, hogy Debreczen város gyermekeinek e két óvoda, a mely fenáll, elégtelen. Itt arra kell törekedni, hogy idővel minden utczának legyen egy óvodája.

Idővel, mondjuk, mert egyszerre teremteni lehetetlen. Hanem épen azért kell erről gondolkozni idejekorán. Gondolkozni kell erről már most, mert az óvodák szaporitásának szüksége beállott.

A gyermeknevelés az állam, az emberiség legelső és legfőbb érdeke. Mert ha nem ápoljuk a csemetét, soha sem lesz abból óriásfa.

Van még közelebbi baj is.

A meglevő ovodákban az: tapasztaljuk, hogy azok ninesenek kellőleg felszerelve, hiányzanak azokból a szükséges dolgok is. Pedig már itt kevés költséggel is lehetne segitni. Csak gondos körültekintés kellene a belvárosban a városi hatóság, a külvárosban az egyházi elöljáróság részéről.

Városunk oly szerencsés volt, hogy mind két óvójának volt alkalma a közkiállitáson tanulmányokat tenni saját munkaköreben. A belvárosi óvoda vezetője, Stáhl Ede még Németországban és Ausztriában is tett utazást a nyári szünidő alkalmával, s ott a legjelesebb óvodákat tanulmányozta. Nem hiányzik tehát a szakértő ember sem, a ki az óvodákban a szellemi épitkezést tovább vezesse. Csak anyagi segélyt kell nyujtani.

Nem mulasathatjuk el itt a városi hatóság figyelmébe ajánlani a gyermekkert eszméjét, melyet lapunkban már Stáhl Ede óvó megpenditett.

Szükségesnek tartottuk ezeket elmondani a kisdedek barátainak együttléte alkalmából. Mi csak az eszmét akartuk megpenditeni és felélesztni.

Megérdemli e tárgy az ügybarátok komoly figyelmét.

Pártdolgok.

— Jókai a „Hon" tegnapi számában nyilatkozik a lapok észrevételeire, melyeket mult vasárnapi czikkére tettek. Czikke végén igy szól: „Czikkem épen azon szándékból volt irva, hogy pártunk semmi félremagyarázott szándék és taktika miatt töredékre ne oszoljon. Egy alkotmányos elvben mindnyájan megegyezünk; abban, hogy alkotmányt csak alkotmányos uton lehet módositani; ezélunk azonos; a szétágazás meddő theoriák kergetése miatt csak táborunkat bontaná szét, s ez szerencsétlenség volna, nem ránk, balközépre; de Magyarországra nézve; ha itt tömör párt, mely honszeretet közös zászlója alatt összetart, nem létéznek többé, hanem léteznének párttöredékek elvi jelmondatok apró zászlócskái alatt. Úgy tudom, hogy Tisza és Ghyczy is épen az előbbit akarják, s figyelmeztetem mindazon „barátainkat," kik a balközép nevemberi értekezletét, mint nagyszerü összeveszési látványt akarják páholyaikból végig élvezni, hogy csak kérjék vissza belépti dijukat; mert a most köztünk uralgó hangulat épen a tömörülés és nem a szétoszlás utáni vágy."

A „Bihar" Györfi Gyula egy magánleveléből közöl részletet, azon alkalomból, midőn Tisza Kálmánnál Ghyczy, Váradi, b. Simonyi Lajos, Péchy T., Csernátony, Móricz P. és Györffy találkoztak. Györfi irja: Esen találkozás után nemcsak teljes meg nyugvással, hanem ujult erővel is nézek a jövőbe; mert igazolva látom azon meggyőződésemet, hogy köztünk nemcsak a fusió- vagy coalitiora nem gondol senkisem, hanem még az sem áll szándékában senkinek, hogy oly lépést tegyen, mi akár programmunkkal akár eddigi eljárásunkkal szemben következetlenségnek lenne mondható. Különben, várjátok be a novemberi konferenciát és addig is legyetek bizalommal azok iránt, kiket elveitek képviseletével megtiszteltek. Addig is szolgáljon megnyugtatásul, hogy nem fog teljesülni azoknak öröme, kik a baloldali párt keblében szakadást jóslanak, vagyis jobban mondva, előkészitének. (Constans barátunk jobban teszi, ha nem adja ki magát balközéppárti képviselőnek, hanem a szélső balra megy, hol magának competens helyet talál.) Megtogjátok látni, hogy egység lesz ugy pártban, minta vezényletben; és az egység folytán meglesz — mire szegény hazánknak oly nagy szüksége volna — az ellenzéki elvek győzelme." Eddig Györfi.

Örömünkre szolgál a t. képviselő báto ritó nyilatkozata. Azonban nem értjük, hogy miért kellett Constans személyének tanácsot adni egy — máshoz intézett magán levélben? Vagy ha már iratott, miért kellet azt ilyet nyilvánosságra hozni? Ebből csak az látszik, hogy Constans barátunk elevenre tapintott.

Szinházi szemle.

A mult csütörtökön (okt. 2.) szinre került darab most először adatott szinészeink által, de az már ismeretes közönségünk előtt egy régibb mükedvelői előadás után. Czime: „Kié a 40,000 ft? vagy Szuszi ur keservei," vigjáték 5 felvonásban, irták Clairville és Bernard, forditotta Császár Miklós.

Ez alkalommal lépett fel először Tóth Soma, Szuszi szerepében; Tóth S. elég ügyesen mozog a szinpadon, azonban ugy látszik, hogy hajlandósága van a kómikumról átesapni a komédiába, innen van, hogy ez esteli szerepéből is nem tudott tökéletes egészet alakitni; egyébiránt a tehetség a kómikumra nem hiányzik nála s ez alkalommal is többször volt sikerült jelenete. Zöldi a féltékeny vén kapitányt, Rónainé Amáliát, Együd Szélházit, Horváth Bunkósit remekül adták; Rónai Marinak (Zsuzsánna) igen jól sikerültek azon jelenetei, midőn már menyasszony, s készül is a kézfogóhoz, de még nem tudja, ki lesz a vőlegény? Ki kell még emelnünk Horváthnét, a ki Klárát, a szobaleányt, a tőle megszokott ügyességgel személyesitette. Horváthné a közönségnek méltó kedvencze, s igy óhajtandó volna, hogy ne oly ritkán lássuk őt a szinpadon. Az sem czélszerü, ha valaki minden este játszik, mint Rónainé és Rónai Mari, de az is helytelen, hogy a másikat csak ritkán láthassa a közönség a szinpadon. Ez estén a szinház csaknem félig megtelt.

Tegnap (okt. 3.) adatott: **Delila**, dráma hat képben, Feuillet Oktávtól, forditotta Csepregi. A drámához zenét Montambry irt.

Mándoki a zeneköltőt kitünő hatással adta, Együd a gazdag mübarát szerepében remekelt. Törökné a herczegnőt kitünő elegánczával személyesitette s együttes jeleneteit Mándokival zajos taps kisérte. — A zenetanárt és leányát Zöldi és Rónai Mari játszották. Zöldi, mint csaknem minden szerepét, ugy ezt is jellemteljesen adta; Rónai Marit még ideje korán s jó akaratulag figyelmeztetjük, hogy a mélyebb érzést kifejező helyen szavalására vigyázzon, s a szótagok éneklési modorban kiejtésétől őrizkedjék. Játéka ez estén is átgondolt volt s méltóan nyerte meg a közönség elismerését. Fábriczy Gizella (Mairette) hangja nem a szinpadra való. Az előadás egészben véve sikerült.

UJDONSÁGOK.

* **A mai napon tartott egyházkerületi gyülésen**, a Gelenczey Pál lemondása folytán üresedésbe jött természettani tanszékre **Nagy Pál** választatott meg, a ki mint Gelenczey Pál helyettese, eddig is kitünő sikerrel tanitott a gymnásiumban. E szerencsés választásnak csak örvendhetünk, a megválasztott derék tanár főiskolánknak diszére válik. Gelenczey Pál félévig elvállalta helyette a tanitást, mig Nagy Pál öregbitendi ismereteit. — A magyar irodalmi tanszékre ideiglenesen Pápay Pál senior alkalmáztatott. — A gyakorlati mintaiskola vezetőjéül Kállay István debreczeni jeles tanitó választatott el. — Főiskolánk tanárainak fizetése is feljebb emeltetett; kár, hogy a fizetések nem egyenlősittettek.

* **Az iparegyesületi takarék és hitelintézet** már a jövő hetfőn, e hó 6 ikától kezdve bocsát ki részvényeket, s azok, a kik illetékeiket befizették, a részökre szóló részvényeket átvehetik a nevezett időtől fogva az intézet csapóutczai helyiségében. Örvendünk, hogy e szolid alapokon nyugvó s biztos kezekben levő intézet ily kedvezőleg halad czélja felé; nem sokára meg fog ez már nyittatni a közönség használatára s bizonyára a szegényebb lakosság egyik jótevő forrása leend az. A részvényesek csak a saját jól felfogott érdekeik előmozditásán működnek, ha netalán még hátra levő részleteiket mielőbb sietnek befizetni.

* **A kolera által sujtott** szegény özvegyek és árvák segélyezésére személyes tisztelgésem következtében, folytatólag következő, nemes kebelből eredett adakozások tétettek: Csanak József ur 50 frtot; debreczeni czukorgyár társulat 25 frtot; Molnár György ur országos képviselőnk 20 frtot; Kacz Henrik ur 10 frtot; Vecsei Viktor ur 10 frtot; Rott Lipót és testvére kereskedő czég 10 frtot; Mihálovits István ur 10 frtot, Sesztina Lajos ur 10 frtot; Gerson Ödön ur 5 frtot Stenczinger Károly ur 5 frtot; Rott Elkán ur 5 frtot; Szentpéteri János ur 5 frtot; Biró József ur 5 frtot; Telegdi K. Lajos kereskedő czég 5 frtot; Gondi Károly ur 5 frtot; Örvényi Ottó ur 5 frtot; Gaszner Pál ur 5 frtot; Szikszai Istvánné urnő 3 frtot; Bészler Lajos ur 3 frtot; D. F. ur 3 frtot; Klimó és Holvai kereskedő czég 2 frtot; Radics ur 2 frtot; Burger Sámuel ur 1 frtot; J. Kramer ur 1 frtot, Huszár Károly ur 1 frtot; Raics Lajos ur 1 frtot Biok ur 1 frtot; Bácsi László ur 1 frtot; volt szives adományozni. Összeg 209 frt. Ezen kivül Frohner Bernát ur vendéglős felkérésemre a neki átadott külön iven, jószivü vendégeitől, a következő összegeket gyüjtötte: Bulszner ur 5 frtot; Gaszner Pál ur 2 frtot; Kóber Boldizsár ur 2 frtot; Reke ur 2 frtot; Hajdu Ignácz ur 1 frtot; N. N. főhadnagy ur 1 frtot; Teissen H. ur 1 frtot; Schaitl Ambrus ur 1 frtot volt kegyes adományosni, ezen iv összege 15 frt. Bognár György ur a debreczeni polgári kör gazdája

TÁRCZA.

SZÜLETÉS ÉS MÜVELTSÉG

Regény négy kötetben.

Irta **Schwartz Mária Zsófia.**

Negyedik rész.

(Folytatás)

Azon erélylyel volt irva, mely Gabriella szavait jellemezte, ha bensője bánattal volt eltelve.

Sokszor megváltoztatta szinét Lilia, mert oly igazságokat tartalmazott, melyek által ő is találva érezte magát.

Egy hang nélkül visszaadá a levelet s eltávozott.

Lilia bensejében zavart küzdelem volt jogérzete és vallásos vakbuzgalma között. Bizonyára az előbbi győz, ha Jaquette sötét árnykint mellette nem áll s tévutra nem vezeti gondolatait.

Két hét telt el, mig Ernfrid ujra visszatért. —

E két hét alatt betüértelemben el lehetett mondani Liliáról, hogy két hatalom között ingadozott, egy jó, melyet Gabriella képviselt, s egy rosz között, mely Jaquette alakjában lépett fel.

Az előbbi egészséges erkölcsi nevelése, felvilágosodott eszméi és lelki fölénye által igyekezett az utóbbin győzedelmeskedni, de az nem volt már oly könnyü.

Lilia vallási előitéletét Gabriella megsértette, ez által tulcsapongó lelkesültsége a fiatal leány iránt megsemmisült.

Bizonyosan előnyben volt Gabriella, mint szellemdusnő, de ez is meggyengittetett Jaquette által.

Röviden, a jó viszony Lilia és Gabriella közt szétromboltatott, s nem is oly hamar lesz visszaállitható.

Lilia szeszélye minden nap, mig Ernfrid vissza nem tért, roszabb és roszabb lett.

Ragadványa lett mindazon pokoli gondolatok és érzelmeknek, miket egy felől a szerelemféltés, más felől a türelmetlenség idézett elő.

Csodálatra méltó türelemmel türte el Gabriella szeszélyeit és rosz kedveit, s mindent elkövetett, hogy szórakoztassa s más gondolatra birja.

Egy este, midőn Lilia, Gabriella minden igyekezete daczára elégedetlen és ingerült hangulatában volt, Gabriella előbb kivánt jó éjt, mint máskor.

Gondtelve ment végig Gabriella a diszes termeken. Le volt verve és szomoru volt. Igyekezetének hasztalanságа, hogy maga körül békét és egyetértést hozzon létre, saját szomoru és reménytelen élete, mind megjelent lelke előtt, s mély levertséget idézett elő.

Gabriella gondolatában viszhangzottak Levitain Éliás szavai:

— „Mig vissza tudok emlékezni, mindig nagy szerencsétlenségnek tartottam, hogy különböző vallásu emberek egyesitsék sorsukat."

Most ösmerte be, bár keserü fájdalom mal, hogy a szigoru zsidónak igazsága volt.

Mig e gondolatokkal foglalkozott, a képtáron keresztül menve, azon kép előtt állott, melyet oly nagy érdekeltséggel nézett Ábrahámmal együtt.

— Az isten szeretete egyességet kellene hogy létrehozzon, gondolá Gabriella, s ez által összhangzatra kellene jutnunk embertársainkkal.

Gabriella a gyertyát a kép mellé tette, s mozdulatlanul állott meg előtte.

A halál karja és a mennyei szeretet csókja volt már Gabriella egyedüli reménysége. Az élet olyan volt előtte, mint egy puszta berek.

Minden virág, mit valaha szedett, elhervadt, s közötte és a boldogság közt állott, határozottabban és világosabban mint valaha, az ő és Ábrahám vallása közti különbség.

Egyike volt azon pillanatoknak, melyekben az igazság meztelenül mutatja meg arczát előttünk, s kényszerit, ha mindjárt tört szivvel is, meghajolni előtte s elösmerni mindenhatóságát.

Reménye nem csatolódott már semmi földi dologhoz. Egészen más világi volt már. Ily ismeretre azonban nem jut az ember huszonegy éves korában a nélkül, hogy a szív meg ne rázkódjék.

A lemondás keserü könyüi folytak végig Gabriella arczán.

— Az élet és fájdalom által földhöz bilincselt ember az, a ki figyelmét igénybe veszi, vagy az emlékezet köti önt e képhez? kérdé egy tiszta hang.

Gabriella ijedten forditá meg fejét. Ernfrid gróf állott mellette.

E teljesen önkéntelen mozdulat okozá, hogy Gabriella köny-ázott arczát feléje forditá. —

— Mit, ön sir? kiáltá, s megfogá kezét. Ön tehát érzi a fájdalmakat?

Gabriella mosolygott könyei között, s szelid hangon viszonzá:

— Hol található oly emberi kebel, melyben a fájdalomtól elidegenülő sziv laknék? Ó gróf ur, a gond és fájdalom mindnyájunk előtt ösmeretes, kik életben vagyunk, bár mennyire ellopjuk is magunkat, a külvilágtól.

— Igaza van! Ezek oly kincsek, melyekből minden ember részesül, mondá Ernfrid keserüen. És meg kell adnunk, hogy elkövettünk mindent, miszerint egymás életét megkeseritsük, folytatá elhaló hangon.

— És épen az ellenkezőt kellene szem előtt tartanunk, válaszolá Gabriella.

— Kellene, ismétlé Ernfrid, de mi mindig azt tesszük, a mit nem kellene. Szavakban mindnyájan jó erkölcstanárok vagyunk, tettekben nem. Szépen beszélni, rosszat tenni, ez az idő jelszava. Ezért igyekszünk minden erőnkkel azon, hogy magunkat és másokat kinozzunk. Rágalmazzuk, meghazudjuk, megbecstelenitjük embertársainkat, mindezt az erköles és jó szokás nevében.

— Valóban, keserü igazság van abban, a mit a gróf ur mond, mert szavainkat ugy használjuk, hogy azok éles fegyverek legyenek, melyek sebzenek.

— Kinek mondja ön ezt? Épen annak, ki azzal visszaélt ön ellenében. Meg kell adnia, hogy ezen rövid idő alatt, mig együtt valánk, sokszor ugy tünt fel ön előtt, mintha házamban való tartózkodását érzékeny módon meg akartam keseriteni.

— Elhiszem, hogy a gróf ur igyekezett azt tenni.

— De nem sikerült?

— Sikerült volna a grófnak, ha igazságos lett volna, de ez nem történt. A méltatlanság pillanatra sért, de nem hagy mélyebb nyomokat.

— Ez esetben nincs miért megkérnem? Pedig ma este szilárdul elhatároztam, öntől bocsánatot kérni, elutazásom előtti estén mondott sértő szavaimért. Megbántam, és szeretném visszavonni.

— Gróf ur! Gabriella csodálkozó pillantást vetett Ernfridre.

(Folyt. következik.)

Kató István, jegyző.

Bay Ferencz, Nyir Madán, Szabolcsmegyében, 597 2—3

a neki átadott iven, a polgári kör jótevő tagjaitól következő összegeket szereste; Csáki Gergely ur 5 frtot; Kardos Kálmán ur 3 frtot; Bognár György ur 1 frtot; Gáll Lajos ur 1 frtot Fiók Vincse ur 40 krt; Daku Mihály ur 25 krt volt kegyes adományosni. Esen iv összege 10 frt 65 kr. Végül a debreczeni Fiók bankhoz nyujtott iven Fischer Nándor ur 2 frtot; Brenna Gyula ur 2 frtot volt kegyes adományosni. Esen iv összege 4 forint. Főösszeg 238 forint 65 krajczár, mely főösszeget polgármester ur, azonnali intézkedés végett át is vette. Esen főösszeg és e lap f. é. 178-ik száma szerint már előbb átvett 924 frt 50 krt, tesz együtt 1163 frt 15 krt. Fogadják a nemes keblü adakozók a szenvedő inségesek nevében nyilvánitott hálás köszönetemet. Kelt Debreczenben, 1873-ik év október 4-én. Kosszorus Lajos városi közgyám.

* **A nőnevelés érdekében.** Sok oldalról jönnek a panaszok szóval és irásban, melyeket támogat a sajtó is, hogy a tan- és nevelőintézetekben s különösen a leánynöveldékben a gyermekek — egy pár óra kivételével — majdnem reggeltől estig a padokhoz kötve, zárt falak köst tartatnak, miáltal nemcsak a szellem elbágyadván, tompul, de a test sem fejlődhetik ugy, mint azt arra szánt kor, és mindnyájunk óhaja megkivánják. Én e természet elleni vétségre már több izben sajtó utján és másképen is figyelmeztettem a szülőket, ugy mint a tanintézetek vezetőit s főleg a magánintézetek tulajdonosait és most ujból kénytelen vagyok, — támaszkodva az 1868. 38. t. cz. 52. §. és az ennek alapján a felejthetlen emlékü vallás és közoktatási m. kir. volt miniszterünk. báró Eötvös József által 1869. szeptemberhó 15-én kiadott, és mindennemü nyilvános, ugy mint magán tanintézetet kötelező tantervre felhivni a szülőket és gyámokat, mi szerint a nyilvános és magán tanintézetek igazgatóitól és vezetőitől többet ne kivánjanak, mint azon maximumot, amennyit ők törvényszerint tenni kötelesek, és a melynél ha többet tesznek, vétenek a törvény, hivatásuk és a reájok bizott gyermekek szellemi és testi fejlődése ellen. Figyelmeztetem egyszersmind a magán tanintézetek tulajdonosait és vezetőit, miszerint a törvényt és ennek alapján kelt miniszteri rendeletet szigoruan megtartatni hasafiui és paedagógiai hivatásuknak ismerjék. Dr. Földy János, biharm. tanker. főfelügyelő.

* **Az „Alföldi takarékpénztár"** szeptemberhavi kimutatása. Bevétel. Maradvány augustusról 5163 frt 62 kr, visszafizetett váltókért 48,945 frt 44 kr. visszafizetett előlegekért 7310 frt, betét könyvre 9406 frt 88 kr, betét igazolványra 650 frt, viszleszámitolt váltókért 11,299 frt 50 kr, érczpénzért 49 frt 21 kr, kamatokért 1625 frt 39 kr, nyomtatványért 4 frt 50 kr, előleg bélyegért 10 frt 10 kr, összesen 84,454 frt 64 kr. — Kiadás. Váltókra 44,719 frt 91 kr, előlegre 10,240 frt, betéti könyvre 12,059 frt 19 kr, betéti igazolványra 560 frt, viszleszámitolt váltóra 3300 frt, folyószámlára 5000 frt, tiszti fizetésre 358 frt 33 kr, érczpénzre 15 frt 75 kr, szenvedő előlegre 200 frt, előleg bélyegért 23 frt 70 kr, könyöradomány 14 frt, jelenléti jegyért 12 frt házbérért 150 frt, vegyes költség 6 frt 95 kr, kamatokért 180 frt 26 kr, maradvány 7614 frt 55 kr, összesen 84,454 frt 64 kr.

* **Az alapnevelők** tiszavidéki körének gyülése ma tartatott meg városunkban, a belvárosi ovoda helyiségében; a tagok jelen voltak Nagy-Károlyból, Nyiregyházáról, Doroghról, Álmosdról s a helybeliek. Elnökölt Fodor Sándor debreczeni külvárosi óvó, jegyző Stáhl Ede helybeli belvárosi óvó volt. Több házi ügy elintézése után Jékel Antal (Nagy-Károlyból) felolvasást tartott, ily czim alatt: „Mi módon kedveltessük meg az alapnevelészetet a szülékkel, s mi módon szeretessük meg a kisdedekkel az alapnevelde intézetét?" Értekező e tárgyról saját tapasztalatait adja elő, s példákat sorol fel az életből. Fodor Sándor (Debreczenből) a következő kérdésekről értekezett: „Hogy eszközöljük a beszélő tehetség és nyelvérzék fejlesztését? Mi módon és mi által eszközölhető a testi egészség és erő fejlesztése? Mily foglalkozások utján vezethető be a kisded a mennyiség (szám) ismeretébe?" Stáhl Ede (Debreczenből) a földrajz tanításáról adta elő tanulmányait, s e felolvasás közhelyeséssel találkozott. A jövő gyülés jövő év tavaszán Szatmárt tartatik; ennek tárgyai: az ottani óvó által tartandó gyakorlati előadás, ennek birálata, a most beadott munkák birálata, s felolvasások.

* **A városi realiskola** felállitott 6 tanszékére pályázottak folyamodványai s igazolványai megvizsgáltatásával foglalkozott tegnap és ma a tanárválasztó bizottság. Oly sok jeles szakember pályázott, hogy előre is mondhatjuk, mikép a tanszékek jó erőkkel fognak betöltetni. Azt hisszük, hogy az ügy sürgőssége folytán párnap alatt megejtetnek a választások!

* **Gázfogyasztókat** figyelmeztetjük, hogy holnap mint e hó első vasárnapján gázvizsgálat fog tartatni s igy gázóráikat délután ½ 3-tól 4 óráig sárva tartsák.

* **Szüreti hir.** A „vén kertben" a szüret f. hó 15-dik s 16-dik napjaira határoztatott.

* **A Telegdi féle fürdőintézetben** a vasuti indóházzal szemközt vásár hétfőjén azaz október 6-án a gőzfürdő egész nap nyitva lesz, délelőtt a férfiak, délután 3 órától a nők használatára.

* **Képkedvelőknek.** A bécsi közkiállitás müvészeti csarnokából olajnyomatban több képminta van Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében, hol azok megtekinthetők s esetleg megrendelhetők. Sajnos, hogy a magyarországi ügynök magyar festészek müvéből nem hozott mintákat. Pedig bizony azok is kiállják a versenyt.

* **Hirdetési rovatunkban** figyelmeztetjük olvasóinkat Piukovics József női; Rott Lipót és testvére férfi és női, Szatmáry testvérek női és férfi ruha üzletüket tárgyazó hirdetésre.

* **A debreczeni takarékpénztár** forgalomkimutatása 1873. évi szeptember hóról. Bevétel: Készpénz maradvány a mult hónapról 57,680 frt 48 kr, betételek 27,619 frt 79 kr, váltók 249,761 frt 29 kr, ezek kamatai 6389 frt 73 kr, előlegek 10,298 frt, ezek kamatai 340 frt 66 kr, kölcsönök 4754 60 kr, kamatai 3076 frt 37 kr, vállalatok jövedelme 73 frt 50 kr, késedelmi kamat 32 frt 58 kr, Ércspénzen nyereség 16 frt, más intézetnél elhelyezés 12,000 frt, ezek kamatai 3 frt, házak jövedelme 110 frt, összesen 372,156 frt. Kiadás. Betételek 86,756 frt 70 kr, ezek kamatai 612 frt 71 kr, váltók 225,404 frt 49 kr, előlegek 14,373 frt, üzleti költség 8 frt 34 kr, napi dijak 130 frt, tisztviselők fizetése 290 frt 4 kr, jótékonycélu adományok 100 frt 40 kr, vállalatok 890 kr, más intézetnél elhelyezés 12,000 frt, házakra költség 29 frt, készpénz maradvány 31,561 frt 32 kr, összesen 372,156 frt.

* **Egy 48-iki honvéd**, Szabó Bálint, kedvezően hátiratozott kérvényét a segélyért, elvesztette. A megtaláló kéretik Jenei István alkapitány keséhez átadni.

* **A fődohánytőzsdét** illetőleg egy „beküldett" ujdonságot közöltünk, hogy t. i. az illető helyiség az israeliták hosszunapja alkalmából be lett volna zárva; de mint illetékes helyről értesülünk, a beküldő e közleménye tévedésen alapult.

* **A debreczeni iparegyesületi takarék és hitelintézet** mind azon részvényesei, kik egy rendkivüli közgyülés összehivását akarják, indokaiknak kijelentése, és neveiknek feljegyzése végett jelentkezzenek Veres László aranymüves és Szvoboda József kereskedő uraknál. (Beküldetett.)

* **Két jókészültségü fiatalembert** ajánlhatunk a szülék figyelmébe, kik mindketten 3 év óta a legelőbbkelő házaknál teljesiték a szülők teljes megelégedésére a nevelői terhes tisztet. Ajánlkozásokat elfogad szerkesztőségünk.

KÖZGAZDASÁG.

Debreczen okt. 4. Mai napon piacunk leginkább uj csős tengerivel volt megrakva, ezek ritkaságkát volt itt-ott néhány szák buza és kenyérnek való látható. A buzát és kenyérnek valót árulók jó magas árt kértek, de a vevők a helyzet nagyobb behozatal reményében a vásárlástól visszatartották magokat s igy kénytelenek voltak az eladók alább szállitani igényöket. Uj tengeri most már meglehetősen elkészült érett állapotában hozatott a piacra, mindazáltal találkozott némely szekéren tarthatatlannak bizonyult zsengés is; de többnyire a behozott tengerik szépen teljesen kiképződött csővel és gazdagon tömörült szemsorokkal ékeskedtek ugy anyira, hogy ezeken a mostoha nyár jellege — legkevesebbé sem ismerhető fel, — minden panaszok mellett is a termesztőknek. Most a tengeri speculantok vesznek szekérszámra 30 frtól egész 55 frtig: a legnagyobb szekér tartalma 30—55 zsáknyi. Zzák számra lehet venni 1. 20. 40. kr. Lehántott uj tengeri köble 4. 20. kr. Tiszbuza köble 11.50—12.60. kétsz. 8.60—10.20 Rozs 8.20—80 kr. Árpa 3.80—4.20 kr. Zab 2.60—80 kr. köles és ótengeri nem volt. Zsák kolompér 1.20—30 kr.

Felelős szerkesztő s kiadótulajdonos:
OLAH KÁROLY.
Főmunkatárs:
SZATMÁRI KÁROLY.

Nyilttér.

Száraz tengeri csuhajt

bármily nagy mennyiségben hozzám szállitva, mázsáját 1 forintjával átveszem, főpiaczon

Mayer Ferencz
bőrkereskedő.

563 6—6

HIRDETÉSEK.

Hirdetmény.

Alulirott tisztelettel tudatja ugy a helybeli, mint vidéki nagyérdemü közönséggel, hogy folyó évi augusztus hó 15-én

NŐI RUHAKÉSZITŐ ÜZLETÉT

Debreczenben megnyitotta.

Több évi sikeres müködésem e téren, valamint azon körülmény, hogy **Budapest és Bécs** elsőrendü **női ruhakészitő termében** huzamosabb ideig, legközelebb pedig helyben Szathmáry testvérek női ruhakészitő termében 4 évig, mint szabász foglalkozván, szerencsés voltam a n. é. hölgyvilág bizalmát kiérdemelni: biztos reményt nyujt alulirottnak arra nézve, hogy a mélyen tisztelt hölgyvilág becses bizalmát megérdemelni ezután is szerencsés leend.

Női ruhakészitő üzlete — a hol mindennemü **női ruhák** mindig a **legujabb divat** szerint a lehetőségig jutányos áron készittetnek, — jól begyakorolt munkás személyzettel van ellátva, mely körülmény folytán a megrendelések a legnagyobb készséggel és pontossággal fognak eszközöltetni.

Teljes tisztelettel

Piukovits József.
Hagymatér 15. szám.

603 1—3

Mentze A. H. varrógép raktárában
Debreczenben kaphatók a felülmulhatlanul elismert
Wehler és Wilson családi varrógépei.
Frister és Rossmanntól Berlinből ajánlja a Debreczen és vidéke részére gazdag választékban felszerelt családi varrógépei **föraktárát Mentze A. H. Széchenyi utczán 1813. sz. a.**

Egyenlően alkalmazhatók Moll, vászon, posztó, selyem, rips és durva szövetekre, fejér ruha gyártás és női ruha varrásnál minden más gépek által felülmulhatlan.

Összes kiállitása egybefogialva könyü és zajnélküljárattal; 5 évi jótállással! Személyes jelenlétnél dijnélküli oktatás. — Vezérkönyvek magyar, német és franczia nyelven olcsó áron.

Naponként növekedő kelet és a t. vevőimnek teljes megelégedése legjobb bizonyitvány fentirt varrógépek sokféleképen használhatóságáról.

Minden más varrógépek, mint „Howe, Singer, Grower és Backer stb. kiárulási hámulatig olcsón, gyári áron alul.

173 12—12

Veres László
arany és ékszerész Debreczenben.

Ajánlja ujonnan berendezett arany- ezüst- és ékszerüzletét a legjutányosabb ár mellett.

Ahol ajándékul alkalmas tárgyak nagy választékban kaphatók; minden ócska aranyat, ezüstöt és drága köveket a legmagasabb árért megveszek és becserélek.

Különösen figyelmébe ajánlom a t. uraságoknak, következő czikkeimet: **arany gyürük** 18 karátos aranyból 3 frttól 100 ftig. **Legujabb divatszerinti függök**: 18 karátos arany 2, 20, 30 frtig. **Igen szép broche garniturák**: 16—100 frtig. **Karék**: 18 karátos 15—100 frtig. **Női nyakékek** igen diszes alakban 10—40 frtig. **Medaillonok**: 5—100 frtig. **Férfi óraláncz**ok: 13 próbás ezüstből 3—10 ftig, 18 karátos aranyból 24—100 frtig. **Női brochetük**: 7—30 frtig. **Férfi inggombok**: párja 4—10 frtig. **Arany keresztek**: 2—20 frtig. Továbbá minden itt elő nem sorolt czikkekkel, ugy helyben, mint vidékre megrendelés utján jutányos árért szolgálok. s mint szintén mindenféle ékszerek javitását és tisztitását a legrövidebb idő alatt teljesitem. — Valódi és legjobbféle khinai ezüstraktáram a legjutányosabb árért ajánlom.

Üzlet-helyiségem főpiacz **Szikszay József** ur házában **Rickl József** ur füszerkereskedésével átellenben. 586 3—20

Ajánlkozás.

A mezőgazdászat elméleti és gyakorlati terén képzett s tapasztalt, legjobb idejében levő családos gazdatiszt — ki nagy gazdaságokban önállóan 23 évig sikerrel és elösmeréssel — mint főbb tiszt — müködött, s arról ajánló bizonyitványai vannak, ily minőségben nagy, vagy kisebb gazdaságban azonnali alkalmazást vállal. Kész tisztán százalékért szolgálni s ha kivántatik biztositékot kimutatni.

Bővebben értesülhetni a gőzmalom igazgatóságánál Debreczenben.

607 1—3

Értesités,

mely szerint tudtul adatik a nagyérdemü közönségnek, hogy folyó évi **október 1-től** fogva a nagyerdei fürdőházban a fürdők a szokott határozott ár mellett következő rendszerint szolgáltatnak ki.

Gőzfürdő csak kétszer hetenkint és pedig csütörtöki és vasárnapi napon, — nők részére pedig csak csütörtök napon 11 órától kezdve.

Kádas fürdők minden napon és minden időben.

Tisztelettel

a haszonbérlő.

605 1—3

Fisch K.
árverési intézetében
Miklósutcza szegletén a Frohner-féle házban

Vasárnap folyó hó 5-kén 9 órakor reggel arany és ezüst zsebórák, gyürük melltük, nyakékek, függők, láncok, bundák, téliruhák fognak elárvereltetni.

604 1—

Berger Henrik
(Széchenyiutcza 1771. szám alatt.)

jutányosan ajánlja az ispotálytemplom melletti faraktárában mindég készletben tartott különféle minőségü és áru **száraz fiatal**

tüzi-fáját

magyar ölbe rakva, vagy **egy- és kétöles boglyába felvágva** is; ugy szintén jó tölgyből készült mindennemü

haszon-fáját

u. m. deszkát, négyszegfát, lépcsőt saránczot hengert sat.

Megrendeléseket elfogad a tulajdonos saját üzleti helyiségén, és a faraktár felügyelője a helyszinén.

585 3—12

Arverési hirdetés.

A Récsey László és neje csődtömegéhez tartozó szarvas marhák és lovak, folyó évi október 6-án, s a mennyiben szükséges lenne a következő napon, a debreczeni külső baromvásártéren el fognak árvereltetni.

Mely árverésre a venni kivánókat ezennel meghivom.

Debreczen, 1873. szept. 20.

Udvarhelyi Károly,
ideiglenes csődtömeggondnok.

571 6—6

SZATHMÁRY TESTVÉREK
Debreczenben,

ajánlják a n. érd. közönség becses figyelmébe

1872-ik évi kiállitás — Szathmáry testvéreknek

Női divat s ruhakészitési termöket

Széchényi-utcza 1766. sz. alatt,

mely a közelgő őszi és téli idényre, Bécsben személyesen tett bevásárlások folytán már gazdagon el van látva a legujabb

Ruhakelmék, felöltők és női bundákkal
különösen figyelemre méltók:

Szőr ruhakelmék	25 krtól	1 ftig	és felebb.	
Selyem kelmék	1.20	„ 4	„	„
Divatos felöltők	5	„tól 30	„	„
Téli nagykendők	3	„ 10	„	„
Női kalapok	5	„ 10	„	„
Kész női ruhák	15	„ 40	„	„
Női bundák	30	„ 80	„	„

A bundák jóságaért felelőséget vállalunk. Női ruhák saját ruhakészitési termünkben a legutosó divat szerint, gyorsan és jutányos árban készülnek.

Ruhakelme mintákkal készségel szolgálunk.

Fehérnemü üzletöket,
mely ujonnan van berendezve
FÉRFI és NŐI
fehérnemüvel
különösen figyelemre méltók:

fehér s szines férfi ingek	1.20—3 ftig s felebb,
chiffon s vászon női ingek	1—5 „ „
chiffon s barchet hálóreklik	1.20—5 ftig „
chiffon s barchet bugyogók	1—5 „ „
chiffon s barchet alsószoknyák	3—8 „ „

Azonkivül a legjobb minőségü *rumburgi, hollandi és schlezsiai vásznak, ágyteritők, zsebkendők, chiffon* és szines ing-kelmék, feltünő olcsó árban kaphatók.

Megrendelések férfi és női-fehérnemüekre elfogadtatnak és azok jutányos árakban gyorsan eszközöltetnek.

Zongoratanitásra

ajánlkozik a szinház 2-od karnagya Lusztig Károly; a midőn erről a t. közönséget értesiti, kéri a tisztelt szülőket vagy megbizottjukat, hogy e tárgyban értekezés végett a szinháznál megkeresni, vagy őt magukhoz meghivatni méltóztassanak.

595 2—2

Eladó zongora.

Egy jó karban lévő, 7 oktávás zongora eladó; további értesitést nyerhetni vargautcza 2259. h. sz. alatt.

566 3—3

Gazdag választék:	Őszi s téli öltönyök 12—25 frtig	Gazdag választék:
Chiffon ingek, Len ingek	A	Selyem és nemez KALAPOK.
Rumburgi ingek,	férfi divatterem	Legujabb divatu Nyakkendők,
Oxford ingek Karton és Creton ingek	Czeglédutcza 2. sz. a. Ajánlja a n. é. közönségnek következő czikkeket:	Gallérok és kézelők
Mindennemü téli ingek és nadrágok,	Téli kabátok és köpenyek 13—24 frtig.	Valódi franczia keztyük,
Vidéki rendelmények, utánvétel mellett gyorsan eszközöltetnek		Illatszerek, Mindennemü utieszközök.

520

Debreczen, 1873. nyom. a részv. társ. könyvnyomdájában.